

znovu poďakovať rozpočtovému výboru, ktorý prejavil vzácné porozumenie pre spravodlivé slovenské požiadavky, keď akceptoval naše pripomienky, ktoré v pripomienkovom pokračovaní pôvodne neprešli. (*Potlesk.*) V duchu slov pána prezidenta republiky, že spolužitie Čechov a Slovákov musí byť výhodou pre obidvoch, pre Čechov i pre Slovákov, zdôrazňujem, že Slováci majú pevné odhodlanie a nezlomnú vôľu žiť s Čechmi v Československej republike a bolo by veľkou chybou, keby sa táto vôľa hodnotila len peniazmi.

V závere svojho prejavu dovoľujem si za seba i Klub poslancov Demokratickej strany prehlásiť, že za tento zákon budeme radi hlasovať. (*Hlučný potlesk.*)

Digitální knihovna. Ústavodárné NS RČS 1946 – 1948 – stenoprotokoly. 63. schůze. Středa 2. července 1947.

Dokument č. 113

Prejav poslanca za KSS K. Bacílka v Ústavodarnom národnom zhromaždení z 11. júla 1947 v ktorom útočil na Demokratickú stranu

Posl. **Bacílek:** Slávna snemovňa, dámy a páni!

Pri príležitosti prejednávania osnovy zákona o Zbore národnej bezpečnosti chcel by som zdôrazniť stanovisko Komunistickej strany k tomuto zboru. Komunistická strana má k Zboru národnej bezpečnosti dnes stanovisko nesporne kladné. Vyžaduje od tohto zboru, aby pri plnom rešpektovaní práv nášho ľudu, daných mu ľudovodemokratickým zriadením, chránil jeho súkromný majetok, bránil štát a republiku pred rozvratníkmi a nepriateľmi. Hovoria nám, že sme zmenili svoj pomer k tomuto štátnemu aparátu. Treba si uvedomiť, že od predmníchovských dôb, v ktorých sme zasahovanie četníctva proti ľudu ostro kritizovali, mnoho sa v našej republike podstatne zmenilo. Naše národy prešli krvavou cestou poroby, prešli oslobodzujúcou spravodlivou vojnou, národnou a demokratickou revolúciou. V tejto spravodlivej vojne a revolúcii fašizmus bol porazený a reakčné strany, agrárna, národne demokratická, Hlinková a iné, ktoré pomáhali príchodu fašizmu k moci, boli rozpustené. Ich obnovenie nebolo podľa Košického vládneho programu povolené a politickým a zodpovedným funkcionárom politických strán, ktorí sa kompromitovali a ťažko previnili proti záujmom národa a republiky, bola zakázaná politická činnosť a účasť na organizáciách demokratických strán.

Títo reakcionári minulosti boli tí, čo nás vytvárali z národa, ale sami pre národ a republiku v najťažšej a osudovej dobe nielen že nič nevykonali, ale naopak zo sebeckých záujmov bez škrupulí a bez hanby túto republiku zradili.

Ešte pred Mníchovom bolo na Slovensku vyzdvihnuté heslo: Aj za cenu republiky. Áno, za cenu republiky, za cenu zrady na vlastnom národe spojili sa títo s Henleinom a Esterházyom a agrárna reakcia im pri tom výdatne pomáhala. Prišiel osudný október, prišla viedenská arbitráž. Státisíce Slovákov bolo vydaných napospas maďarizácii. Továrne boli premenované na Hermann Göring-Werke. Na Slovensku, v čisto slovenských mestách, boli zriadené nemecké školy a Karmasin, führer slovenských Nemcov, stal sa členom tzv. slovenskej vlády a spolu s nemeckým vyslancom Ludinom diktovali zradcom svoju vlastnú nemeckú imperialistickú politiku, ktorú títo zradcovia ochotne vykonávali. Táto zrada národa konečne vyvrcholila r. 1944, keď na Slovensko boli povolané nemecké hordy s katom Höfflom. Slovensko bolo zaliate krvou, slovenské dediny vypálené. Kľudný slovenský roľník a robotník bol odvečený do Nemecka, obyvateľstvo vyrabované, tisíce čestných Slovákov bolo povraždených. Stovky vypálených dedín a hromadné hroby zostávajú trvalým svedectvom

tejto zrady. Tak sa skončila panská politika minulosti, a nikto z roduverných Slovákov nebude chcieť, aby sa táto história opakovala. Nikto zo Slovákov, kto nechce, aby sa opakovala temná história zrady a vojny, nemôže súhlasiť s politikou, ktorá už v minulosti skrachovala. Komunistická strana oproti tomu spojovala vždycky svoj boj za národ s bojom za lepšie postavenie ľudu a i v týchto najt'ažších chvíľach republiky dokázala ako je treba chápať povinnosti k národu. Varovali sme už dávno pred vojnou a nebezpečenstvom, ktoré nášmu národu a republike hrozilo. Snažili sme sa poctivo a čestne zjednotiť všetkých pracujúcich do boja proti reakcii ako proti národnému nebezpečenstvu. Súdruh Široký na pôde tohto parlamentu 1. decembra 1937 vyhlásil: "Pretože fašistické Nemecko neohrozuje len samostatnosť českého národa, ale nezávislosť a samostatnosť celej Československej republiky a tým aj existenciu slovenského národa, preto hovoríme my, že národná existencia slovenského národa môže byť bránená iba a jedine obranou celej republiky." A ďalej v poslaneckej snemovni dňa 29. marca ukazoval na nebezpečenstvo zrady, ktoré tu hrozí. V túto dobu, keď meštiacke strany utekajú od zástavy republiky a dezertujú k Hitlerovým priateľom, dávame dohromady rady robotníctva a pracujúceho ľudu ešte pevnejšie k republike v záujme jeho obrany.

Nedávno na pôde tohto parlamentu počuli sme hlasy, že komunisti nie sú oprávnení dávať svedectvo vernosti k národu a republike. Nuž, hovorme pravdu, páni. Keď nastal Mníchov, keď bolo s republikou zle, neboli to komunisti, ktorí šli do Žiliny, aby zjednotili svoje sily s Hlinkovou slovenskou ľudovou stranou. Komunisti nešli do snemu tzv. Slovenského štátu, aby sami seba kryli. Komunisti nekapitulovali, ale vzali na seba celé riziko boja proti fašizmu a reakcii za obnovenie Československej republiky. Mnohí z našich prišli do kriminálu, mnohí z nás zaplatili tento boj svojím životom. Ale aj v týchto najhorších dobách považovali sme za svoju povinnosť volať po zjednotení všetkých, ktorí zostali verní republike a boli ochotní spolu s nami za republiku bojovať. Naša snaha skončila sa úspechom. V decembri roku 1943 došlo k vytvoreniu ilegálnej Slovenskej národnej rady za spoluúčasti významných činiteľov z kruhov občianskych ako orgánu boja, povstania proti ľudáctvu a fašizmu. Už na prvých schôdzkach tejto Slovenskej národnej rady bolo konštatované, že nová republika musí byť postavená na nové, pevnejšie základy, musí sa oprieť o ľud, a demokracia musí byť prenesená i na pole hospodárske. Citujem z dokladov uznesenie Slovenskej národnej rady: "vnútorné usporiadanie v novej Československej republike má byť demokratické, majú sa však vykoreniť všetky tendencie fašistické, rasistické, totalitné a také, ktoré budú v rozpore s týmito zásadami. V tomto duchu má byť vnútorný politický režim pevne vedený, pritom však demokratický. Je potrebné vystríhať sa omylov a chýb minulosti. Myšlienku demokracie treba preniesť i na pole hospodárske a sociálne tak, aby rozdelenie národného dôchodku medzi všetko obyvateľstvo bolo čo najrovnomernejšie a aby život každého občana bol ľudsky dôstojný. Ďalej kultúra, a výchova majú byť vedené spoločnými zásadami, zavedená má byť sloboda náboženských vyznaní vylúčený má však byť vplyv cirke na smer a vedenie štátu." Za toto uznesenie Slovenskej národnej rady, za túto deklaráciu Slovenskej národnej rady hlasovali všetci prví účastníci ilegálnej Slovenskej národnej rady už v r. 1943.

To boli ideologické základy, na ktorých bolo pripravované slovenské národné povstanie a na základe ktorého komunisti stoja aj dnes.

Široká sieť ilegálnych organizácii Komunistickej strany, reprezentovaná a rozprestretá na celom Slovensku, pevne spojená s Ústredným ilegálnym výborom strany, umožnila prípravu slovenského národného povstania na celom území Slovenska. Za pomoci ruských a našich slovenských parašutistov a spojení s časťou armády a žandárstva, ktoré zostalo republike verné, pripravili sme a previedli sme najkrajšiu časť slovenskej histórie - slovenské národné povstanie.

Mám niekoľko dotazov:

Priatelia z Demokratickej strany, pamätáte sa na to, čo ste spolu s nami hovorili pred našimi partizánskymi oddielmi, pred našimi vojakmi, pred našimi žandárskymi zbormi, ako aj pred robotníkmi na konferencii závodných výborov v Podbrezovej, alebo pred roľníkmi na roľníckych schôdzach? Zdôrazňovali sme tam spoločne práva robotníkov na spoluúčasti vo vedení závodov, práva na rozdelenie pôdy v zmysle zásady "Pôdu do rúk tých, čo na nej pracujú." Sľubovali sme očistu štátneho aparátu od ľudáctva a zradných elementov. Všetko toto konečne bolo pojaté aj do Košického vládneho programu. My komunisti, cítime sa byť zviazaní týmito programovými bodmi, sme povinní splniť odkaz desaťtisícov mŕtvych, pochovaných v hromadných hroboch, zmrznutých v horách, ale sme zviazaní aj tým živým, ktorí bojovali, hladovali a trpeli na frontoch nášho slávneho protifašistického boja.

Košický vládny program často býva v pomere k Slovensku zužovaný na jediný problém, a to Slovenskej národnej rady. V ústrednom orgáne Demokratickej strany "Čas" často sa vytrhujú jednotlivé časti tohto programu, pričom už tým, že nie sú uverejňované v plnom znení, sú skresľované. Vidíme často pokusy zneužívať tieto jednotlivé vety, operovať podobne ako svojho času ľudáci operovali s Pittsburskou dohodou, pričom, ako by pravidlom, nehovorievali sa o tom, že slovenské národné orgány, vyjadrujúce rovnoprávnosť oboch národov v jednotnej a nedeliteľnej Československej republike, budú mať vymedzenú právomoc, ako sa o tom hovorí v Košickom vládnom programe: "O budúcom rozdeľovaní kompetencie medzi orgány ústredné a slovenské dohodnú sa legitímni zástupcovia národa českého a slovenského. V ústredných štátnych úradoch, inštitúciách a hospodárskych orgánoch celoštátneho významu bude Slovensku zabezpečené primerané zastúpenie čo do počtu ak aj čo do významu."

Slovenská národná rada a Zbor povereníkov majú byť nositeľmi jednotnej štátnej moci na Slovensku. Je teda jasné, že i Slovenská národná rada viazaná je vládny programom, jej uznesenia a nariadenia, týkajúce sa špeciálne Slovenska, majú dopĺňovať a pre Slovensko prispôsobovať v podstate jednotné zákonodarstvo republiky.

Podobne i Zbor povereníkov treba považovať za orgán, ktorý na Slovensku prevádza jednotnú vládnu politiku a každý poverenik musí zodpovedať za prevádzanie celoštátnych zákonov v prvom rade príslušnému ministrovi, ktorý zodpovedá parlamentu za prevádzanie celoštátnych zákonov a zásadných vecí na celom území republiky.

Na druhej strane zostáva tu zodpovednosť povereníkov Slovenskej národnej rade za prevádzanie nariadení vyplývajúcich z právomoci Slovenskej národnej rady.

Chceme teda štátnu pokrokovú politiku na celom území štátu, pričom na Slovensku táto politika má byť prevádzaná cez slovenské národné orgány. Chceme mať záruku, že i na Slovensku budú rešpektované zákony a to i na najvyšších miestach v tom ľudovom a demokratickom duchu, aký do nich vložil zákonodarca.

Nesúhlasíme preto s tvrdením, že Slovenská národná rada je suverénnym orgánom nepodliehajúcim ani vláde, ani parlamentu, ako nedávno prehlásil v Turč.(ianskom) Sv.(ätom) Martine predseda Slovenskej národnej rady dr. Lettrich. Takéto tendencie musia vyústiť v separatizmus a nielen, že by nevedli k zblíženiu oboch našich národov, neupevňujú republiku, ale vo svojich konečných dôsledkoch vedú k dualizmu a celkovému oslabeniu republiky.

Toto sa konečne prejavilo i v poslednom čase, kedy inštitúcia Slovenskej národnej rady mala byť zneužitá ako nástroj proti rozhodnutiu vlády v známom prípade Národného súdu v Bratislave. Mám tu na mysli známy prípad porušenia sudcovskej nezávislosti v prípade Daxnera. Aké sú dôsledky tohto prípadu, mohli sme pozorovať v minulých dňoch, keď pri súdnom pojednávaní proti známemu zradcovi Suroviakovi, obhajca uvedeného prehlásil, že nepovažuje predsedu senátu Daxnera za oprávneného sudcu, keďže bol pozbavený svojej funkcie povolaným vládny orgánom, t. j. Slovenskou národnou radou. Rokovanie bolo prerušené a konalo sa zasadnutie senátu, na ktorom bolo konštatované, že zbavenie funkcie

predsedu Národného súdu Daxnera Slovenskou národnou radou bolo zrušené, načo obhajca prehlásil, že podá dotaz nie na vládu, ale na predsedníctvo Slovenskej národnej rady.

Ako o tomto prípade referuje "Čas", časopis vládnej strany, časopis strany, ktorá každú chvíľu prehlasuje vernosť Československej republike a nedeliteľnosť Československej republiky? V poslednom čísle "Času" o tomto prípade sa referuje nasledujúcim spôsobom:

"Pochopiteľné je, že keď napriek týmto skutočnostiam zjavil sa vo štvrtok 10. júla dr. Igor Daxner znova v talári predsedu Národného súdu, aby predsedal senátu, ktorý mal rozhodovať o vine býv.(alého) poslanca slovenského snemu a predsedu Združenia štátnych a verejných zamestnancov Štefana Surovjaka, vstal obhajca dr. Eugen Čorba a použil zákonom mu daného práva, aby vzniesol námietku proti osobe dr. Daxnera. Obhajca to urobil proti výslovnej úprave mandanta, ale dbajúc platných právnych predpisov, najmä nariadenia o ľudovom súdnictve. Obhajca poukázal na to, že predsedníctvo Slovenskej národnej rady dňa 20. mája t. r. dr. Igora Daxnera odvolalo a že toto rozhodnutie nijaký kompetentný orgán nezrušil." Teda vláda Československej republiky nie je kompetentným orgánom. "Po tejto námietke obhajcu, ktorá spôsobila rozruch v súdnej sieni, ale ktorá sa striktne opierala o platné právne predpisy, odobral sa senát na poradu, ktorá trvala celú hodinu. Senát sa uzniesol postúpiť vec druhému senátu Národného súdu, aby o námietke rozhodol a okrem toho sa uzniesol na tom, aby trovy odročenia súdneho konania znášal obhajca dr. Eugen Čorba, lebo vraj námietku nepodal písomne. Obhajca protestoval proti obidvom týmto uzneseniam, pretože druhý senát nemôže byť kompetentným orgánom, aby rozhodoval o právoplatnosti odvolania dr. Daxnera z funkcie predsedu Národného súdu, keďže jediným kompetentným fórom v tejto otázke je predsedníctvo Slovenskej národnej rady." Ďalej sa hovorí o tom, že dr. Daxner prečítal list Klementa Gottwalda so známym uznesením proti predsedníctvu Slovenskej národnej rady vo svojej veci, kde to vraj prehlásil za "protiústavný akt". Obhajca však zotrval na svojom zásadnom stanovisku a na zachovávaní platných právnych predpisov a právneho poriadku atď., atď.

Z referovania "Času" je vidieť, že otázka Daxnera nie je ešte pre príslušníkov Demokratickej strany a zodpovedných činiteľov rozhodnutím vlády vybavená, že vláda nemá právo čo hovoriť do vecí slovenských a že konečne vrcholným a suverénnym orgánom je Slovenská národná rada. Teda v podstate je to sledovanie celej línie, ktorú predseda Slovenskej národnej rady vyhlásil v Turč.(ianskom) Sv.(ätom) Martine.

Z tohto prípadu je vidieť, ako separatistické a v podstate protivládne tendencie, reči o suverenite a nezávislosti oslabujú autoritu republiky a vlády na Slovensku a ako rastie trúfalosť reakcie a podzemného fašistického hnutia. Keby niekto mal usudzovať o pomeroch na Slovensku podľa trúfalosti týchto reakcionárov a podľa spôsobu písania ústredného orgánu Demokratickej strany "Čas", musel by mať dojem, že Slovensko nie je nedeliteľnou časťou Československej republiky, ale že "Slovenský štát" dva roky od oslobodenia existuje i naďalej.

Dovoľte mi, aby som ako príklad nezodpovedného počínania separatistov vo vnútri Demokratickej strany uviedol iba jeden dôkaz z mnohých podobných dokumentov. V nedeľu konal sa na Devíne všeslovenský zjazd, na ktorom referoval predseda našej vlády súdruh Gottwalda. Kritika činnosti niektorých fašistov na uvedenom prejave pobúrila redaktorov "Času", bývalých to redaktorov Slováka, ktorí hrubým, nezodpovedným spôsobom tak, že zabudli na to, že žijeme v jednotnej Československej republike, dovolili si poznámky, ktoré by boly azda na mieste, keby sa na Slovensko dostavil predseda vlády štátu Libéria alebo nejakého štátu Hotentotov, alebo neviem ktorého, ale ktoré rozhodne neboli príslušné a prípadné pre návštevu alebo pre pobyt predsedu vlády Klementa Gottwalda. Dovoľte, aby som v krátkosti citoval. "Všade je zvykom na manifestáciách hovoriť slušne a povzbudivo. To malo platiť aj o Slovanskom dni na Devíne. Je trápne spomínať, ako sa hostia zachovali v dome hostiteľovom. Slovensko si uctilo v predsedovi vlády svojho vynikajúceho hosťa, a

tento hosť nemal preň slova uznania, nevyzdvihol žiadny klad. Slovensko predstavil svetu ako vzduch pušného prachu, kde je všetko fašistické, reakčné, kapitalistické a bohvie ešte aké. Slovensko na tento nepriateľsky postoj Gottwaldov nezabudne." Nechcem zdržovať vašu pozornosť - v podstate Klement Gottwald obrátil sa proti separatistickým ľudáckym a fašistickým elementom na Slovensku, proti ľudáckemu postoju a zaujal k tomuto ľudáckemu postoju ostré stanovisko. Z celej tendencie článku je vidno, že keď niekto si dovoľí nejaké poznámky proti sabotérovi, proti fašistovi, proti separatistovi, "Čas" okamžite začne plakať, že sa ubližuje Slovákom alebo katolíkom.

A takým spôsobom redakcia "Času" snaží sa stotožniť slovenský národ so separatistami, sabotérmi a fašistami. Protestujem proti takémuto stotožňovaniu slovenského národa s fašistami, sabotérmi a separatistami, lebo prevažná časť tohto národa je protifašistická, protiseparatistická a obetavo pracuje na plnení dvojročného plánu a stojí za jednotnou Československou republikou. Sú iste poctiví Slováci a protifašisti vo veľkom počte i medzi členmi Demokratickej strany. Spytujem sa, prečo je ponechaná možnosť dvanástim ľudáckym separatistickým reakčným redaktorom používať orgán vládnnej strany ku svojej protištátnej štvaniaci? Prečo im je dávaná možnosť, aby uplatňovali názor hodiaci sa azda do bývalého Slováka alebo Gardistu, ale ktorý je tu úplne cudzí vládneému časopisu vládnnej strany v ľudovodemokratickej republike?

Čo hovoriť ďalej na to, že v tomto istom orgáne vládnnej strany bol napadnutý jeden z najvýznamnejších zahraničných vojakov a partizánov súdr.(uh) Holdoš, ktorý od r. 1936 bol vo Španielsku, kde pod jeho vedením bolo zostrelených 26 fašistických lietadiel, a ktorý za svoju činnosť v odbojovom hnutí Francúzska bol navrhovaný a vyznamenaný najvyšším francúzskym vyznamenaním. Čo hovoriť o demokracii na Slovensku, keď tomuto členovi Národnej rady bolo vyhrážanie disciplinárnym vyšetrovaním vraj pre urážku niektorých členov predsedníctva Slovenskej národnej rady len preto, že Holdoš prečítal na zasadnutí Slovenskej národnej rady prehlásenie, v ktorom bolo konštatované, že niektorí členovia predsedníctva SNR pod tlakom ľudákov rozhodovali tak, ako rozhodli v prípade Daxnera. Súhlasia demokratickí prívrženci, členovia, povstalci, ktorí sú dnes vo vedení Demokratickej strany, s takýmto nedemokratickým spôsobom jednanja? Áno, páni, treba si byť vedomý nielen tej časti Košického vládneho programu, ktorá zaisťuje práva a slobodný rozvoj slovenského národa, ale aj tej časti, kde tento program žiada znemožniť politickú činnosť tým, ktorí sa za fašistického systému kompromitovali. Súhlasíte s tým, vy, ktorí ste boli v povstaní, aby práva slovenského národa, ktoré budú vtelené do ústavy, boli zneužívané reakčníkmi, ktorí pred príchodom Červenej armády pripravovali zjazd mladej slovenskej generácie a zaväzovali sa viesť boj proti republike a proti tzv. českému imperializmu aj po oslobodení? Národnému frontu Čechov a Slovákov boli predložené dokumenty, ktoré avizujú nebezpečenstvo, ktoré našej republike hrozí so strany slovenských separatistov a exponovaných ľudákov. Skupina tzv. mladých ľudákov pred príchodom Červenej armády schádzala sa pravidelne a rokovala o tom, akým spôsobom bude bojovať proti tzv. českému imperializmu, kto má ísť za hranice, kto ma zostať v Československej republike, aby tu, zneužívajúc demokratické zriadenie, udržoval pri živote ľudácke hnutie. Toto nebezpečenstvo je tým väčšie, že toto domáce ľudácke hnutie je úzko spojené so zradcovskou skupinou v zahraničí, ktorej dodáva správy, a tak sa vedie proti našej nezávislosti kombinovaný útok ľudákov zvnútra i zvonku.

Čo žiadame a čo vytykáme niektorým predstaviteľom Demokratickej strany? V prvom rade to, že z obavy pred ľudovodemokratickým a protikapitalistickým vývinom v republike opustili zásady slovenského národného povstania a v záujme udržania skrachovaného kapitalistického hospodárstva spojili sa so včerajším nepriateľom, so skrachovanými zbytkami ľudáckej reakcie, a uzavreli s nimi dohodu, kde v rozpore so zásadami Košického vládneho programu vydali dve tretiny pozícií vo vlastnej strane a v štátnom aparáte tejto

ľudáckej reakcii. Źiadame zrušenie tejto dohody a obnovenie spolupráce tak, ako sme ju videli v Banskej Bystrici, ako sme ju videli v Košiciach, a Źiadame splnenie Košického vládneho programu. Najmä Źiadame spoločnou a úprimnou spoluprácou obnoviť činnosť ľudového súdництва tak, aby toto skončilo svoju činnosť do konca t. r. Pred súd nech sú postavení a odsúdení všetci členovia tisouských vlád a tzv. slovenského snemu, vedúci činitelia Źupných a okresných organizácii HSLS, HG, ako aj všetci ti, ktorí sa dopustili zločinov proti povstaniu a posiaľ neboli odsúdení. Nechceme nič viac, než k čomu sa zaviazal p. povereník pravosúdia dr. Štefánik, keď pri zahájení činnosti ľudových súdov prehlásil: "Do rúk ľudu patrí rozhodovanie o vine i o treste previnilcov. Pamätajúc na tieto zásady, nesmieme však zabúdať, že aj v našom slovenskom živote ostali stopy padlého skorumpovaného fašistického režimu a preto nemôžeme pristúpiť k budovaniu nového života kým sa nepostaráme, aby toto strašné zlo bolo od koreňa vyvrátené a tí, či mu u nás duchovne či hmotne - prislúhovali, zmätení. To volá nielen po spravodlivom treste, ale aj po úplnom odstránení a izolovaní tých, ktorí tejto zhubnej moci podľahli, aby nikdy nemohli prekážať uplatneniu a obnoveniu základných ľudských práv, slobody, rovnosti a bratstva všetkých národov a aby nikdy viac nemohli nakaziť svet touto pliahou."

To nie je prehlásenie komunistov z r. 1947, to je prehlásenie vedúceho činiteľa a povereníka pravosúdia, príslušníka Demokratickej strany z r. 1947. No, že chceme, aby tieto slová a tá politická línia, ktorú sme mali v Banskej Bystrici, ktorú sme mali v Košiciach, ktorú sme mali i v Bratislave po oslobodení, bola i prevádzaná. Tu pokračuje citát, ale celé to čítať nebudem. Je jasné, že my chceme, aby dnes na Slovensku zavládol skutočne ľud. Nechceme hádzať všetkých bývalých príslušníkov Hlinkovej slovenskej ľudovej strany a Hlinkovej gardy do jedného vreca.

Vieme, že v Hlinkovej slovenskej ľudovej strane medzi drobnými roľníkmi a robotníkmi boli ľudia zavedení, u ktorých sú všetky predpoklady pre to, aby sa politicky zmenili, aby zrástli s ľudovo-demokratickým režimom v našej republike a aby do tej budovateľskej práce, ktorú prevádzame, plne zapadli. Ak chceme, aby sa títo jednoduchí príslušníci Hlinkovej slovenskej ľudovej strany a Hlinkovej gardy zapojili do budovateľskej práce a do života našej republiky, potom je potrebné, aby proti ľudáctvu, ľudáckemu separatizmu, bol vedený dôsledný ideologický boj všetkými stranami Národného frontu.

Je treba skončiť so špekuláciou, že môžeme rátať na tie alebo iné ľudácke hlasy. Nie demagógiou, ale stálou drobnou prácou a presvedčovaním môžeme zmazať to, čo šesť rokov neblahého fašistického režimu v našom ľude napáchalo. Politickým chytráctvom možno síce získať hlasy, ale samej veci bezpečnosti republiky tým nepomôžeme, ale naopak, udržiujúc ľud v temnote, súčasne umožňujeme nebezpečie, aby tento ľud v budúcnosti bol znovu hanebným spôsobom zneužitý. V záujme republiky je, aby bývalí poslanci slovenského snemu a starí ľudáci, ľudácki poslanci, Čarnogurskovci a Čavojskovci neboli zamestnaní v jednom najmasovejšom týždenníku na Slovensku vychádzajúcom, v redakcii Katolíckych novín, aby nemali právo hovoriť menom katolíkov, ale aby týmto a podobným pánom bola zakázaná politická činnosť a aby boli spravodlivo odsúdení. V záujme republiky, nie v záujme Komunistickej strany, ale i v záujme Demokratickej strany je, aby z radov ich členstva bol vylúčený a pozbavený mandátu Staško, ktorý udržoval spojenie s Machom a ešte v dobe, keď bol vo Francúzsku, prijímal od uvedeného peniaze a robil špionážnu službu v prospech tzv. Slovenského štátu a Nemecka. V záujme republiky a v záujme Demokratickej strany je, aby boli pozbavení a vylúčení z tejto strany všetci, ktorým bola dokázaná spolupráca s Ďurčanským, Krajčovičom, Kirschbaumom, vojnovými zločincami, pracujúcimi dnes za hranicami Československej republiky. V záujme republiky a konečne v záujme každého skutočného demokrata je, aby z redakcie "Času" boli odstránení ľudácki redaktori bývalého "Slováka" a iných fašistických časopisov, ktorí uplatňujú goebelsovské a gašparovské metódy napadania zaslúžilých odbojových pracovníkov.

Jednota slovenského národa, spolupráca strán sústredených v Národnom fronte je v prvom rade zásluhou úspešného dokončenia diela, ktoré sme si stanovili v Banskej Bystrici, v Košiciach, ale aj v dnešnom vládnom programe. Splnenie týchto programových úloh, týchto sľubov, vybudovanie priemyslu na Slovensku, dokončenie prvej časti pozemkovej reformy, prevedenie revízie prvej pozemkovej reformy a celý rad ďalších úloh stojí iste zato, aby sme vážne uvažovali, čo túto spoluprácu hamuje a kto prináša do slovenského národa rozvrat. V prvom rade treba pochopiť, že Národný front nie je bezzasádové zoskupenie politických strán na rozdelení politických funkcií, ale že Národný front je výrazom jednoty nášho ľudu, je sústredením síl k prevádzaniu vopred vytýčeného programu. Národný front oslabuje teda ten, kto zákony a nariadenia, vydané v prospech národa obchádza rôznymi machináciami a snaží sa znemožniť ich úspešné prevádzanie. Jednotu národov našej republiky rozvracia ten, kto vstúpil do niektorej politickej strany iba preto, aby mohol politicky uplatňovať názory ducha nášho povstania a demokracie cudzie. Prítomnosť takejto reakcie nielen že nenapomáha utuženiu jednoty, ale naopak túto jednotu zoslabuje a rozvracia a je potrebné tieto nám cudzie elementy z Národného frontu vylúčiť.

Nám, komunistom, osudy tejto republiky nie sú ľahostajné. Táto republika je miestom, v ktorej chceme pomôcť nášmu ľudu, prebudovať náš spoločenský poriadok na novú základňu. V nej chceme uskutočniť idey, za ktoré sme bojovali celé desaťročia. Túto republiku milujeme, staráme sa o jej bezpečnosť, ako nám to prikazuje naša národná česť. Chceme, aby Národná bezpečnosť bola silným orgánom ochrany štátu a aby Národná bezpečnosť bola silne a výdatne podporovaná politikmi. Chceme, aby naša Národná bezpečnosť bola politicky vyspelá, aby pozostávala z ľudí uvedomelých, presvedčených o správnosti jej služby národu a štátu. Preto Národnej bezpečnosti treba venovať náležitú pozornosť. Mala by byť dobre oboznámená so všetkými ľudovo-demokratickými zákonmi a zásadami. Národná bezpečnosť má plne rešpektovať právo ľudových demokratických orgánov, ako miestnych roľníckych komisií, Národných výborov atď. Národná bezpečnosť musí sa odlišovať od toho a musí vedieť, že dnešný režim nie je režim, aký bol za tisovskeho štátu, alebo za predmnichovskej Československej republiky.

Národná bezpečnosť mala by dobre poznať históriu vlastného národa a jeho bojov za vlastnú slobodu. Snažme sa preto, aby každý člen Národnej bezpečnosti bol preto uvedomelým, vzdelaným a obľúbeným ochrancom a radcom svojho ľudu. Je nedostatkom v zákone, že nebol prijatý v bezpečnostnom výbore pôvodný návrh o osvetovej a mravne politickej výchove zboru tak, ako bol pôvodne navrhovaný, a že osvetová a politicky mravná výchova sa obmedzuje len na výcvikové strediská.

Národná bezpečnosť musí byť ochrancom nášho ľudu, musí chrániť majetok nášho roľníka, nášho maloživnostníka a obchodníka, nášho robotníka, aby spokojne mohli odpočívať po svojej namáhavej práci. Je preto treba, aby poriadková aj kriminálna zložka Zboru národnej bezpečnosti bola stále zdokonaľovaná, aby bola dostatočne aj technicky vybavená. Preto treba venovať pozornosť motorizácii a dokonale vybavenej spojovacej službe.

Národná bezpečnosť musí byť ostrážitým okom obrany republiky. Štátno - bezpečnostná služba musí byť preto dobre oboznámená s nepriateľskou rozvratnou propagandou a metódami nelegálnej práce našich nepriateľov, aby zavčas dôkladne a dôsledne likvidovala všetky hniezda rozvratníkov. Odmietame reči o gestapizme, za aké je niekedy vydávaná horlivosť našich orgánov, alebo aj to, že vôbec štátna bezpečnostná služba bola pojatá do zákona. Každý moderný štát musí dbať o to, aby mal dokonale organizovanú svoj u obranu, a je prirodzené, že ani naše bezpečnostné orgány nemôžu zabúdať na vlastné skúsenosti z doby minulej, alebo francúzskej, americkej či sovietskej bezpečnostnej služby.

Hlavnou otázkou je a ostáva, akému účelu takáto organizácia má slúžiť, aby jej aparát bol dokonale vybudovaný. V záujme bezpečnosti republiky teda je, aby Zbor národnej bezpečnosti pozostával v prvom rade z ľudí republike oddaných, národne a politicky

spoľahlivých. Bolo by preto treba uplatňovať zásadu, že do Zboru národnej bezpečnosti majú byť priberaní účastníci odboja, partizáni, zahraniční vojaci, ilegálni pracovníci a pod. Ak má byť Zbor národnej bezpečnosti pilierom štátnej moci, treba zaistiť jej členov aj po stránke hmotnej. NB môže dôsledne plniť tak dôležité úkoly len vtedy, keď každý jej člen bude si vedomý, že tak on, ako jeho rodina je hmotne zabezpečená. Nie je zriedkavým zjavom, že príslušníci Zboru národnej bezpečnosti si podávajú prosby o prepustenie zo Zboru a ako hlavný dôvod uvádzajú práve tú okolnosť, že pre neutešené finančné pomery nie sú schopní znášať všetky ťarchy, spojené s výkonom služby podľa platných zákonov a nariadení. Keď sa životné pomery nezlepšia, je obava, že si budú podávať z týchto istých príčin prosby o prepustenie húfne, medzi nimi i svedomití a na slovo vzatí odborníci, čím by chod bezpečnostnej služby značne utrpel, najmä pri nedostatku vyškolených a vycvičených odborníkov.

Člen národnej bezpečnosti konajúci namáhavú, nebezpečnú a zodpovednú službu, musí mať pre budúcnosť záruku, že sa nestane predmetom intríg a že za svoju poctivú prácu v prospech republiky nebude beztrestne urážaný a prenasledovaný. Čo hovoriť na to, keď pplk. NB Borovský, organizátor partizánskeho hnutia na celom východnom Slovensku, pred dvoma rokmi bol z výkonu služby suspendovaný pre rôzne obvinenia, v časopisoch urážaný, dodnes službu nevykonáva, ale ani žaloba do dnešného dňa nebola na neho podaná. V tejto snemovni už odzneli reči, v ktorých bolo volané po spravodlivosti v prípadoch rôznych kolaborantov. Voláme preto aj my po spravodlivosti. Keď sa Borovský previnil, prečo za dva roky nebolo možné vypracovať obžalobu? Keď obvinenie bolo bezpodstatné, treba, aby bol vo svojej pôvodnej hodnosti dosadený do služby a treba mu dať plnú satisfakciu. Podobne sa má prípad člena NB Mlýnskeho, alebo už všeobecne známe obvinenie kpt. Kubíka. Som presvedčený, že obvinenie je bezpodstatné, že koniec koncov nebude odsúdený a že konečne sú o tom presvedčení i tí, čo Kubíka obviňovali, ale bol niekomu politicky nepohodlný a preto musel byť odstránený. Prosím, aby týmto zaslúžilým partizánom bolo dané aspoň toľko "úzkostlivej spravodlivosti", aká je venovaná rôznym kolaborantom a zradcom.

Členom Národnej bezpečnosti musí byť daná záruka, že pre čestný výkon služby nebudú prenasledovaní, nebudú ohrozovaní. Že takéto prípady sú, chcem uviesť len jeden prípad. V noci z 22. na 23. mája minulého roku bola spáchaná v obci Čáry, okres Senica, vražda, ktorej obeťou sa stal občan Viliam Vajda. Vyšetrením bolo zistené, že páchatelom je Jozef Kolár, obyvateľ z Čár, 31ročný, roľník. Ďalej sa zistilo, že niekoľko dní pred vraždou vyhrážal Viliamovi Vajdovi miestny občan Ernest Mihalík, 38ročný, s pištoľou v ruke, že ho pri najbližšej príležitosti odstreľí. Pre toto vyhrážanie bolo okresným veliteľom v Senici podané na Ernesta Mihalíka trestné oznámenie ešte pred spáchaním menovanej vraždy. Z tohoto prípadu a zo samého vyšetrení bolo jasné, že návodcom na vraždu bol Ernest Mihalík. Viliam Vajda bol predsedom komunistického strany a Ernest Mihalík zakladateľom Demokratickej strany, ináč za Slovenského štátu prisluhovač Nemcov, ktorý bol od roku 1940 členom Deutsche Partei, hoci je národnosti slovenskej.

Podľa doznania vraha a zúčastnených v kritickú noc rozhodli sa v hostinci u Poláka, že pôjdu lepíť predvolebné plagáty a pri tom budú robiť výtržnosti pred domami komunistov a hlavne Viliama Vajdu, na ktorého sa strojili i so strelnou zbraňou. Popudzovaním Mihalíkovým k tomu aj prišlo pred domom Viliama Vajdu a keď tomuto obľiali okná vápnom a strieľali pod oknami, Vajda z domu vybehol, aby tomu zabránil. Po niekoľkých rokoch namieril na neho Jozef Kolár pušku a strelil mu do bruchu. Vajda na mieste skončil. Po vyšetrení prípadu boli vinníci i s dôkazovým materiálom odovzdaní súdu.

No nadarmo sa čakalo, že súd vykoná svoju povinnosť a obháji spravodlivú vec. Stal sa opak. Nakoľko vrah, návodca a všetci zúčastnení boli členmi Demokratickej strany a za Slovenského štátu členmi Hlinkovej slovenskej strany, Hlinkovej gardy, Hlinkovej mládeže alebo Deutsche Partei, našli zostanie a žiaľbohu, že našli sa i poslanci Demokratickej strany,

ktorí za týchto ľudí intervenovali. Súd rozhodoval a rozhodol. Vrah Kolár dostal 8 mesiacov pre zabitie človeka z nebalosti, hoci je na prvý pohľad jasné, že ak okresné veliteľstvo Národnej bezpečnosti niekoľko dní pred vraždou podalo na Ernesta Mihalíka trestné oznámenie, že sa jedná o úkladnú vraždu. Ernest Mihalík niekoľko dní pred týmto prípadom vyhrážal zastrelením. S uvedeným Kolárom prišiel pred dom, vylákali a vyprovokovali ho na ulici a mierenou ranou ho zastrelili. Napriek tomu uvedený Kolár dostal 8 mesiacov a pán Ernest Mihalík, návodca a spoluúčastník vraždy, bol od súdu oslobodený. Proti komu bolo ale zavedené trestné pokračovanie, proti komu bola zavedená štvanica, to boli príslušníci VII. odboru Zboru národnej bezpečnosti, ktorí boli obvinení týmito istými vrahmi a spolupomáhačmi vraha, že vraj týrali, v "Čase" sa písalo o gestapizme, zase sa hovorilo údajne o rôznych násilnostiach a členovia Národnej bezpečnosti, ktorí netýrali nikoho, sú dnes prenasledovaní a sú ohrozovaní.

Druhý prípad mám prípad Reicha zo známej šmelinárskej aféry, kde jeden významný funkcionár a člen Národnej bezpečnosti mal byť suspendovaný zo služby preto, lebo vraj zadržal jedného šmelinára dlhšiu dobu, než je zákonom prípustné. A tak by som mohol pokračovať ďalej. Nie je možné, dámy a páni, sa čudovať, že sa stali prípady, že v Leopoldove sedí človek, partizán, pre nasledujúci prípad, "partizán č. 23" sa píše. Prípad, ktorý tu popíšem, nie je ojedinelý.

Po prechode frontu, ba i neskoršie neraz sme sa v novinách dočítali alebo priamo presvedčili, že ten alebo onen nešťastník, ktorý za tzv. Slovenského štátu ako nepriateľ fašizmu bol odsúdený na trest, ktorý si neodpykal, mal si ho odpykať po oslobodení. Najnovšie doplatil na úradného šimľa i partizán Kis Deči, okres Košice, ktorý 15. januára 1944 zbehol od slovenskej armády aj s rádiostanicou, ktorú odovzdal inému oddielu. Po odovzdaní odišiel do Prešova zadovážiť pre partizánov zbrane, kde ho chytili a odsúdili na dva a pol roka väznice. Väznili ho v Leopoldove, odkiaľ ho vyslobodila Červená armáda. No, na veľké prekvapenie bol minulý mesiac na príkaz vojenskej väznice v Leopoldove zaistený, pretože trest za vinu dosiaľ nedokončil, a tento Kis dosiaľ sedí vo väznici v Leopoldove.

Mohol by som citovať i ďalšie prípady. Myslím ale, že množstvo prípadov nie je smerodajné pre to, čoho sme v poslednom čase na Slovensku svedkami. Žiadame preto, aby Zboru národnej bezpečnosti a štátnemu bezpečnostnému oddeleniu bola daná plná záruka, že nebudú prenasledovaní vtedy, keď niektorému kolaborantovi, šmelinárovi alebo fašistovi stúpia na pätu a keď títo, neviem z akých, azda z politických dôvodov, sa domáhajú proti nim zakročenia. Viem, že i v tomto prípade hrá politická stránka veľkú rolu.

Páni a dámy, keď som predniesol niektoré výhrady vedúcim činiteľom Demokratickej strany, treba tieto slova chápať nie ako úzko stranícku agitáciu, ale slova úprimne namierené do radov príslušníkov Demokratickej strany. Chcem zdôrazniť, že sme povinní plniť odkaz nášho slovenského národného povstania, našej národnej a demokratickej revolúcie. Veľké úlohy, ktoré pred nami stoja, vyžadujú svornej spolupráce všetkých, ktorí za túto republiku bojovali. Spoluprácu bránia a národ rozvracajú tí, ktorí ako piata kolóna vnikli do radov poctivých demokratov a túto republiku, náš ľudovo-demokratický poriadok rozvracajú. Zbaviť sa tejto piatej kolóny, očistiť rady demokratov a republikánov - to je predpoklad úspešného prevedenia úloh, ktoré sme si dali v Banskej Bystrici, Košiciach a ktoré si dávame v Prahe.

Za klub Komunistickej strany Slovenska prehlasujem, že za návrh zákona o národnej bezpečnosti budeme hlasovať. *(Potlesk.)*

Dokument č. 114

Hlásenie o činnosti Klubu demokratických akademikov a rezolúcia Klubu demokratických akademikov

Povereníctvo vnútra, VII. odbor

27. mája 1947

Vec: KDA (Klub demokratických akademikov, rezolúcia)

Hlásenie

Podľa absolútne hodnoverných správ dňa 18. IV. 1947 konali sa v miestnostiach Ústrednej katolíckej kancelárie porady činiteľov ODM a KDA na ktorých sa mimo oficiálnych funkcionárov týchto organizácií Dr. Haljana, Dr. Baara, Dr. Bystrického a ďalších zúčastnili aj osoby aj mimo politického života stojace: Dr. Obtulovič, Čarnogurský, Paľo, Dr. Šrámek a iní.

Predmetom porád bola otázka, aký postoj majú zaujať mladí, po prevedení rozsudku nad Dr. Tisom (na porade sa účastnili tiež Dr. Kempný a Dr. Špánik !).

Porady vyzneli v tom zmysle, že sa bude žiadať, aby predstavitelia DS a povereníci DS na znak protestu odstúpili.

Tu však vznikla prvá myšlienka o skonkretizovaní požiadavok katolíckeho krídla a mladých demokratov do rezolúcie, ktorú mali mladí vo vlastnom mene previesť.

Dňa 25. IV. 1947 zišli sa na byte dr. Kempného asi 15 vysokoškoláci, kde boli prejednané jednotlivé body tejto rezolúcie.

Dňa 3. V. 1947 bola táto rezolúcia delegáciou, na ktorej sa zúčastnili: predseda KDA Dr. Bystrický (tajomník Cvinčeka), podpredseda KDA Bryndzko a iní, odovzdaná predsedovi Dr. Lettrichovi.

Veľkú účasť na vypracovaní tejto rezolúcie má dr. Ľubomír Baar.

Originál rezolúcie, ako sa nachádza na našom úrade, je vlastne prvý návrh tejto rezolúcie a v pôvodnej, ktorá v skutočnosti bola odovzdaná Dr. Lettrichovi, sú prevedené niektoré zmeny a má byť v najkratšom čase – a to hlavne po tlakom, že sa rezolúcia medzitým dostala do „nepovolaných rúk“ – uverejnená v plnom znení v ČAS-e.

Podľa celkom hodnoverných správ v pozadí každého podujatia OMD a KDA stojí býv.(alý) poslanec Čarnogurský a Dr. Staško, ktorí pred každou akciou sa radia s vedúcimi týchto zložiek ako majú pokračovať. Medzi vedúcimi KDA a OMD a Čarnogurským a Dr. Staškom sú tiež veľmi úzke spoločenské vzťahy.

Veľký vplyv na konanie predstaviteľov OMD a KDA majú hlavne poslanec Dr. Kempný a poslanec Dr. Špánik.

OMD a KDA vyslala na Turičné sviatky svoju delegáciu na lidovecké slávnosti do Prahy. Títo sa s lidoveckou mládežou veľmi dobre porozumeli, boli nadšene vítaní a utužili svoje styky v záujme jednotného pokračovania proti spoločným nepriateľom.

Rezolúcia

Klubu demokratických akademikov